

Crida per un acord nacional sobre educació

Declaració de l'Institut d'Estudis Catalans sobre l'elaboració de la Llei d'educació de Catalunya

21 de juliol de 2008

L'Institut d'Estudis Catalans fa una crida en pro d'un acord nacional sobre educació a tots els agents polítics, econòmics, socials i educatius del país, davant el procés d'elaboració de la Llei d'educació de Catalunya.

Es tracta d'una convocatòria a exercir una responsabilitat col·lectiva perquè la Llei d'educació esdevingui una eina eficaç per a assegurar el futur i dotar-nos d'una educació de qualitat, una de les infraestructures intangibles més importants per a qualsevol societat avançada.

1. Ens trobem en uns moments crítics per a la nostra comunitat cultural i lingüística, en els àmbits polític, social, demogràfic, cultural, econòmic, jurídic i educatiu. Aquesta circumstància genera, en alguns ciutadans i ciutadanes, una visió pessimista respecte al seu futur.

Des de fa un grapat d'anys assistim a l'emergència d'una nova realitat que ha canviat radicalment la societat. Ens cal donar una resposta educativa als nous reptes lligats al procés de mundialització i a les conseqüències que tenen a tots els nivells.

Són cada cop més, i més amplis, els sectors socials que reclamen que la futura Llei d'educació de Catalunya sigui l'expressió de la cohesió social amb què s'han d'afrontar aquestes profundes transformacions que vivim.

2. Educació i escola són uns àmbits especialment sensibles en les cultures que, com la nostra, es troben ara mateix en contextos legals no sempre afavoridors. És prou conegut que l'educació té, entre altres, la funció de transmetre el conjunt de valors i regles d'una determinada societat; mitjançant aquests valors i regles, es reforça la cohesió i la integració en la diversitat dins un contínuum coherent.

En una qüestió tan determinant, la nostra societat no pot deixar de sentir-se fortament compromesa. Hem de treballar per aconseguir unes bases sòlides que garanteixin i afermin el nostre futur. Aquesta inversió en el futur demana infraestructures físiques, estructures polítiques i capital humà. I aquest darrer exigeix crear un sistema educatiu amb criteris d'equitat i excel·lència.

3. El sistema educatiu ha d'assegurar l'accés a la llengua catalana com a factor compartit de cohesió i d'igualtat.

4. La competència tècnica i educativa del professorat és un factor indispensable per a la qualitat educativa. Per a assolir-la, cal que hi hagi una estreta col·laboració i coordinació entre les universitats, l'Administració i les altres instàncies implicades en la formació inicial i continuada dels docents.

5. La immigració ha estat un dels processos centrals del model de desenvolupament de Catalunya i, a hores d'ara, també de la resta dels països de llengua catalana. Aquest fet comporta un nou repte per al sistema educatiu i representa tot un desafiament en una cultura com la nostra, mancada dels recursos habituals per a acollir de manera eficient la nombrosa població nouvinguda d'arreu del món.

No és pas fàcil trobar el camí per a fer una educació basada en la reelaboració de la cultura de procedència dels nois i noies immigrants, amb l'objectiu que, sense perdre els orígens, hi hagi una adscripció voluntària i participativa en la cultura i la societat catalanes. Cal que hi hagi prou sensibilitat i mobilització socials perquè el sentiment de doble pertinença nacional —de bilateralitat de referències— en el qual viuen els infants i els joves immigrants no porti al fraccionament social.

6. Fa cent anys, les forces polítiques i socials de Barcelona van ser capaces de bastir un consens que, en poc temps, situà la ciutat entre els referents europeus de la qualitat pedagògica i l'educació social i cívica. Ara, com llavors, arribar a aquest pacte social i polític no serà pas fàcil, ja que qualsevol projecte educatiu implica una cosmovisió, una manera d'entendre la persona i un projecte de societat.

Però els temps exigeixen responsabilitat i lleialtat a tots els sectors implicats en l'educació. La formació dels ciutadans requereix una política de futur, i no de rèdits a curt termini; una política de consens i estabilitat per a fornir-nos de les necessàries eines de millora de la qualitat del nostre sistema educatiu, des de l'educació infantil fins a la universitat.

Sense aquest escenari, s'albiren temps molt difícils per a la nostra comunitat cultural i lingüística. La pervivència d'aquesta és greument amenaçada. Però, tot i això, la llengua i la cultura catalanes tenen, encara, prou elements per a reaccionar positivament davant les greus dificultats que se'ls oposen. Aquest consens educatiu és un d'aquests elements cabdals per a reaccionar.

7. Ara és hora, doncs, de respondre als reptes amb un acord nacional i un projecte comú sobre l'educació per a assegurar aquest futur i que aquest sigui òptim. Aquesta tasca requereix una acció de govern i la participació de totes les forces polítiques i socials. Però és imprescindible, també, la participació i la implicació en aquest objectiu del professorat, l'alumnat, el personal administratiu, les associacions de pares i mares, les organitzacions sindicals i patronals, els moviments de renovació pedagògica, l'Administració local i tot el teixit que conforma la societat civil si se'n vol assegurar l'eficàcia.